

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Purva rapsodija

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

"Latvijas valsts meži" jau brīdināja:

NEMĒSLO MEŽĀ!
PAR CŪKU PĀRVĒRTĪSIES!

Kā iemilēt purvu

Nezin kādēļ ir cilvēki, kas domā, ka purvs ir drūma, nepieejama un panīkusi vieta. Kādas gan purvā varot būt vērtības? Necilas priedītes, nīkulīgi bērziņi, bezgalīgi sūnu plašumi vai viršu lauki, augi bez krāšņiem ziediem, viltīgas akaču acis – bail pat kāju spert, kur tad nu vēl apsēsties...

Un tad vēl pasakas un teikas par velniem un vadātājiem, kas mīt purvā un maldina tur iekļūdušos. Starp citu, arī tad, ja iznāk apmaldīties, tik traki nemaz nav, vajag tikai paskatīties atpakaļ caur kāju starpu, tad var redzēt vadātāju un tūlīt arī atrast īsto ceļu mājup – tā vēsta tautas ticējums.

Kas teicis, ka purvā ir drūmi vai skumji? Kāpēc pasakās stāsta, ka purvu par savu mājvietu izvēlējusies velns? Drīzāk šķiet, ka te dzīvo labais purva burvis, kurš rūpējas, lai viņa valdījumos nekad netrūktu ne niansētu krāsu, ne īpašu rūgtenu smaržu, lai te labi justos visa dzīvā radība, kas par savām mājām izvēlējusies tieši purvu.

Patiesībā purvā bagātību netrūkst! Tikai, lai ieraudzītu purva dabas vērtības,

ir jāieskatās mazliet vērīgāk, jo te daudz kas ir mazāks, klusāks. Atliek kaut reizi nonākt purva klusuma, neparasto skaņu, smaržu un krāsu varā, lai atklātos apbrīnas vērtā pasaule. Un kā lai neapbrīno mazo, ķeburaino priedīti, kura joprojām neatlaidīgi tiecas pret sauli, kaut gan simts gados izaugusi tikai dažu sprīžu garumā? Un kūdras sūna! Tā var būt sūnu zaļa un briljantzaļa, ruda un vīnasarkana, oranža un kafijas brūna, violeta un melna!

Ērtību cienītājiem par prieku mūsdienās purvu var izstaigāt arī sausām kājām, jo AS "Latvijas valsts meži" vien Latvijas purvos ir uzbūvējusi astoņas dēļu laipas: Vasenieku purvā, Tīrumnieku purvā, Dunikas purvā, Niedrāju-Pilkas purvā, Čužu purvā, Planču purvā, apkārt Purezeram un Bezdibeņa ezeram.

Dosimies purvā! Labāk gan kopā ar kādu zinošu gidu, bez teikās mītošajiem vadātājiem, bez aizspriedumiem, bez ikdienas trokšņiem, vērīgi, dzirdīgi, uzmanīgi.

Lai izdodas saskatīt purva savdabīgo skaistumu!

Kā pērles uz samta

2. lpp.

Purva rozes

6. lpp.

Purva burvja apartamentos

10. lpp.

Kur vējš spēlē uz niedru stiebriem

14. lpp.

**Kā
pērles
uz samta**

Vasenieku purva taka

Ventspils novads
Puzes pagasts

Rīga – 180 km
Ugāle – 150 km

Vasenieku purva taka

Vasenieku purva taka nav īpaši noslēpusies. Lai nokļūtu Vasenieku purvā, var braukt pa dažādiem ceļiem. Viens variants: no Rīgas pa Ventspils šoseju jābrauc līdz Ugālei, tikko šķērsotas dzelzceļa slieks, labajā pusē jāpagriežas uz Dzelmēm. Izbrauciet cauri apdzīvotajai vietai Dzelmēs, un drīz labajā pusē AS “Latvijas valsts meži” plāksne dos ziņu, ka esat pie Vasenieku purva takas.

Vasenieku purva taka atrodas dabas liegumā “Stiklu purvi”, kas izveidots 1977. gadā un ir lielākais augsto purvu komplekss Kurzemē; tā platība – 6636 ha. Kādreizējā Baltijas ledus ezera seklūdens zonas pazeminājumos izveidojušies seši purvi: Vasenieku purvs, Stiklu dižpurvs, Pumuru, Zvaguļu, Vanagu un Lūžnieku purvs. Stiklu purvos atrodami astoņi Eiropā un divi Latvijā īpaši aizsargājami biotopi, 109 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas.

Vasenieku purvs

Vasenieku purvam ir cienījams vecums – kādi 5 vai pat 7 tūkstoši gadu būs, kas nu tādā vecumā vairs tik precīzi skaita. Protams, ka tik garā mūžā daudz kas piedzīvots. Pēdējos 3500 gados, kad piejūras klimats kļuvis mitrāks, kūdras slānis veidojās ātrāk, nu jau tas sasniedzis piecu, vietām pat sešu metru biezumu un, atmirstot sfagnu sūnu apakšējām daļām, joprojām turpina veidoties, pieaugot gan tikai par vienu milimetru gadā.

Padomju laikā Vasenieku purvs nosusināšanas nolūkos tika izraknāts ar grāvjiem, tagad uz tiem izbūvēti 145 kūdras aizsprosti, kas aiztur ūdeni, un samērā īsā laikā purvs pamazām atgūst sev raksturīgo mitrumu un izskatu.

Ejot gar lielo purva meliorācijas grāvi, var ne tikai apskatīt nosusināto purva daļu, bet salīdzināt to ar dabisko purvu. Te var izbaudīt neparasto sajūtu, kāda pārņem ejot pa kūdras slāni, kas līgani šūpojas zem kājām.

“Purvs – ekosistēma ar vāji aerētām kūdras augsnēm un specifisko purva veģetāciju kā galveno organisko vielu ražotāju.”

Ceļinieku gaida brīnumaina pasaule, kur valda pavisam citas skaņas, krāsas un smaržas. Sagatavojieties jaukai pastaigai! Četrus kilometrus garā taka vijas gar gleznainām purva lāmām, kas tik mīļas ūdensputniem. Laiku pa laikam kāds putns, nepatīkami iztraucēts, uzspurdz gaisā, taču drīz atkal nosēžas purvā. Žēl,

ka neizdevās redzēt nevienu sikspārni, lai gan purva ezeri ir nozīmīga sikspārņu barošanās vieta – lai nokļūtu pie purva ezeriem, tie veic vairāku kilometru garus pārlidojumus pār atklātu purvu. Taureņi, kuru arī te netrūkst, gan nelielas traucēties. Pāri viršiem un andromēdām bezrūpīgi līdinās mazie viršu zilenīši, bet purva dzeltenā tauriņa kāpuri turpina mieloties ar zilenēm. Pārņem dīvainu sajūtu, redzot dzelteno tauriņu, kurš purvus apdzīvo jau kopš ledus laikmeta.

Meduskrāsas lācenes jau sen sapratušas, ka dzimušas paradīzē, tās glaužas gar saulē sasilušo laipu, kas, lokus mezdamas, aizvijas līdz purva centrālajai daļai – tā sauktajam kupolam, kas atrodas 40 metrus virs jūras līmeņa. Kupola virsotnē uzbūvēts sešus metrus augsts putnu vērošanas tornis, no kura purvs pārskatāms kā uz delnas. Un, ja vēl līdzī paņēmies tālskatis, tad var nekautrīgi pavērot purva putnu privāto dzīvi.

Purva augi

Ēlot ar katru brīdi kļūst arvien vieglāk. Tas jau arī saprotams, jo purva gaisam piemīt antibakteriālas īpašības, kas rodas no augu izdalītajām vielām – fitoncīdiem. Tajā nav ne putekļu, ne dūmgāzu. Daudzi augi, piemēram, lācenes, dzērvenes un vistenes, ir ārstnieciski, savukārt reibinošos vaivariņus izmanto kožu atbaidīšanai.

Dabas aizsardzības plāns

Vasenieku dabas parkā tiek īstenots dabas aizsardzības plāns, ko izstrādājis Latvijas Dabas fonds laika periodam no 2006.–2018. gadam.

Galvenais plānotais apsaimniekošanas pasākums – aizsprustu būve uz meliorācijas grāvjiem purvā, lai novērstu susināšanas negatīvo ietekmi un turpmāko purva biotopu degradāciju. Tas tiek realizēts LIFE – Daba projekta “Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” ietvaros. Sadarbībā ar AS “Latvijas valsts meži” notiek medņu riestu apsaimniekošana.

Purva augi daudz nesūrojas par nabadzīgajiem dzīves apstākļiem, ir piemērojušies īpašajai vietai, un daži, piemēram, rasene, pat iemanījušies minerālvielu trūkumu kompensēt, apēdot kādu neuzmanīgu kukaini.

Neparastu augu purvā ir daudz. Vasenieku purvā īpaši aizsargājamās un retās sūnu sugas vien ir saskaitītas 25. Un kādi nosaukumi: zobainā bārdaine, zobainā īslaicīte, purva lāpstīte, sašaurinātā bārdlape. Vai zinājāt, ka lielākā daļa purvā sastopamo augu ir ar asām šķautnēm – iespējams, lai varētu stāvēt pretī asajiem vējiem. Citi purva augi, piemēram, dzērvenes, attīsta saknes, ar kuru palīdzību var pacelties virs sūnu paklāja. Un tad izskatās, ka uz samta paklāja būtu izbirušas pērles no kādas izsmalcināta meistara darinātas kaklarotas.

Kokus purvā gan gribas saukt pamazināmā formā – par priedītēm un bērziņiem, jo pat simts gadus auguši, tie var nesasniegt metru augstumu. Arī latviešu tautasdziesmā teikts:

*Vai Dieviņi, purva bērzu,
Tavu grūtu dzīvošanu!
Vispēdīgi tu izplauki,
Vispirmais nodzeltēji.*

Atcerieties!

- * Pētnieki skaidro, ka purvs ir samērā droša vieta gājējam, ja vien viņi zina, kurp doties.
- * Nekādā gadījumā nedrīkst spert soli tālāk, ja zeme zem kājām sāk līgoties.
- * Nedrīkst iet klāt pie purva lāmas krasta, jādodas turp, kur aug mazie purva kociņi – priedītes, eglītes un bērziņi.
- * Pārvietoties purvā pa laipu ir visdrošāk! Īpaši uzmanīgiem jābūt akaču un lāmu tuvumā.
- * Purvā aizliegts kurināt ugunsurus! Kūdra ir ļoti ugunsnedroša, pat viens nevērīgi nomests sērkokciņš vai cigaretes gals var izraisīt mēnešiem ilgu, grūti nodzēšamu kūdras degšanu vairāku metru dziļumā.
- * Jo klusāk uzvedīsieties purvā – jo vairāk redzēsiet un dzirdēsiet!
- * Vasenieku purvā aizliegtas putnu medības.

A close-up photograph of a pine branch. The branch is covered in young, green, needle-like shoots that are densely packed and have a slightly fuzzy appearance. Interspersed among these green shoots are several brown, dried needles. The background is a soft, out-of-focus blue and green, suggesting a natural outdoor setting. The lighting is bright, highlighting the textures of the needles and shoots.

Purva rozes

Čūžu purva taka

Kandava
Kandavas novads

Rīga – 90 km

Čūžu purva taka

Čūžu purva taka ir neparasta, jo neatrodas kaut kur tālu prom no civilizācijas, bet sākas tepat pie Kandavas Zemītes ielas galā. Staigājot pa šo purva taku, ir visai neparasta sajūta: netālu savās ikdienas gaitās rosās pilsētnieki, Abavas līcīšos plunčājas bērni, pāri upei var redzēt ceļu, pa kuru traucas automašīnas, bet blakus purva laipai savvaļā zied pēcledus laikmeta augs – krūma čūža.

Čūžu purvu un sēravotu iespējams apskatīt, ejot pa īpaši ierīkotu 2,1 km garu taku, no kuras 700 m ir koka laipa.

Dabas liegums “Čūžu purvs” ietilpst arī īpaši aizsargājamā kultūrvēsturiskajā teritorijā “Abavas ieleja”, kas ir iekļauts Pasaules pieminekļa fonda (WMF) 100 apdraudēto pieminekļu sarakstā.

Dabas liegums “Čūžu purvs” izveidots 1999. gadā, taču valsts aizsardzībā tas ir jau kopš 1924. gada, jo ir vienīgā vieta Latvijā, kur tik lielā platībā savvaļā aug pēcleduslaikmeta augs – krūma čūža (*Pentaphylloides fruticosa*).

Purvs upes terasē

Čūžu purvs atrodas Abavas senlejā uz kreisā krasta terases. Labajā pusē līkumo skaistule Abava, saldi smaržo upmalas pļavas un nekas neliecina par purva klātbūtni. Un tad pēkšņi nonākam gluži citā pasaulē, ko veido čūžu krūmu samezgloto sakņu sistēmas radītie izciļņi, vecās saldūdens kaļķu raktuves ar sekliem dīķīšiem, Abavas vecupju paliekas ar sīkiem avotiņiem.

Purvam cauri tek divi strauti. Velna jeb Pirts strauts sākas no Velna acs avota, kas ir sena kulta vieta. Šajā apkaimē esot tāda atbalss, kas nākot no pašām debesīm! Dziednieciskais ūdens virszemē laužas cauri ģipša slānim, bagātinādamies ar minerālvielām. Virszemē nonāk sērūdeņradi saturošs ūdens, kuru lieto dziedniecībā. Pazemes avoti uzskalojuši biezu saldūdens kaļķu slāni, virs tā izveidojušās savdabīgas pļavas un zemais purvs, kur bez krūma čūžas aug arī vēl apmēram 40 aizsargājamo augu sugu, piemēram, Devela grīslis, rūsganā melncere, Pallasa sausserdis, odu ģimnadēnija, bezdelīgactiņa u. c. Čūžu purvā sastopami arī daži citi dekoratīvi krūmi, piemēram, parastais ligustrs. Speciālisti joprojām nav vienprātis, kā īsti krūma čūža, kuru bieži kultivē dārzos kā dekoratīvu augu, pārvākusies dzīvot uz purvu un, atradusi atbilstošus apstākļus, savairojusies tik lielā daudzumā, jo čūža prasa augšanai attīstībai ļoti specifiskus augsnes un mitruma apstākļus. Čūžu purvā šie augi aug uz plānas augsnes kārtiņas, kas uzkrājusies uz avotkaļķu nogulsnēm, turklāt augsnes reakcija ir izteikti sārmaina. Arī tas, ka šeit sastopami daudzi citi reti aizsargājami augi, liek domāt, ka krūma čūža te ir vietējais augš un Čūžu purvs ir unikāls dabas objekts.

Purvi (teritorijas uz kūdras augsnēm) Latvijā aizņem 10,7% no valsts teritorijas, taču atklāti purvi – aptuveni 5%, apzināti ir 6,8 tūkstoši purvu. Kūdras krājumi Latvijas purvos sasniedz 1,5 miljardus tonnu, pie mums atrodas 0,4% no pasaules kūdras krājumiem, un pēc kūdras krājumu daudzuma uz iedzīvotāju Latvija ir 8. vietā pasaulē.

Sēravoti čužās

Čužu sēravotus (Kandavas sēravotu grupu) 1902. gadā netālu no Kandavas atklājis kādreizējā ārstniecības iestādes dibinātājs Ž. Danenbergs, kurš, jau būdams smagi slims ar reimatismu, reiz laukā atradis avotu ar savādu smaku. Izmantojot avota ūdeni un dūņas, viņš ar laiku ticis vaļā no kaulu sāpēm. Vietējie to uzzinājuši un arī sākuši iet uz avotu. Pamazām nelielās vienvietīgās būdiņas vietā tika uzbūvēta daudz lielāka ēka ar trim vannām, bet jau 1904. gadā atklāja atsevišķas nodaļas dāmām un kungiem. Klientu netrūka, dziedinātavu izmantoja arī Sarkanā Krusta Kandavas nodaļa. Daudzu slimnieku sāpes tika mazinātas, līdz 1923. gadā ārstniecības iestāde nodega, taču jau nākamajā gadā tā no jauna uzņēma ārstēties gribētājus. Divdesmit gadus reimatisma sāpju nomocītie meklēja ceļu uz Čužu purvu, līdz otrā pasaules kara laikā Kandavas sēravotu ārstniecības iestāde tika iznīcināta. Mūsdienās no slavenā sēravota saglabājusies vien aka.

Rožu dzimtai piederīgā

Stiprais un izturīgais augs – krūma čuža – pieder pie smalkās rožu dzimtas. Tas ir rets, Baltijā izzūdošs krūms, bet kādreiz Kandavas puses iedzīvotāji čužas izmantojuši slotiņu siešanai.

Savvaļā čuža visbiežāk aug uz kaļķakmens klintīm. Tas ir līdz 1,5 m augsts, vasarzaļš, stipri zarains krūms ar sarkanbrūnu vai pelēku mizu. Čužas zied augu vasaru – no jūnija līdz augustam – maziem zeltzeltelteni ziediņiem ķekarveidīgās vai čemurveidīgās ziedkopās.

Kandavas Čužu purvā šo augu pirmo reizi atklāja un 1847. gadā aprakstīja M. Zeilers. Kopš tā laika zinātnieku interese par šo vietu saglabājusies apbrīnojami noturīga. Un ne velti, jo 2005. gadā Čužu purvā kaļķiežu ieguves vietā atrasta Latvijā līdz tam nezināma sūnu suga – neskaidrā pumpurzarene.

1987. gada pavasarī Čužu purvu piemeklēja nelaime – tas izdega. Daudzi raizējās, kas notiks ar čužām, taču pēc ugunsgrēka sākās sekmīga Čužu purva veģetācijas atjaunošanās. Ja vien purvs neaizaus ar kokiem un bebrī to neappludinās, tad vēl ilgi varēsim priecāties par neparasto skatu – ziedošiem rožu dzimtas krūmiem purvā.

Atcerieties!

- * Purva taka paredzēta tikai kājāmgājējiem, motorizētu transportlīdzekļu pārvietošanās Čužu purva teritorijā ir aizliegta.
- * Čužu purvu un sēravotu iespējams apskatīt, ejot pa speciāli ierīkotu 2,1 km garu taku, no kuras 700 m ir koka laipa.
- * Pastaigai izvēlieties piemērotus apavus, lai nepaslīdētu uz laipas lietus laikā, lai varētu pārvarēt mazos strautiņus un iet pa purva nelīdzenumiem.
- * Neplūciet purva augus, jo daudzi no tiem ir reti un īpaši aizsargājami Latvijā un Eiropā.

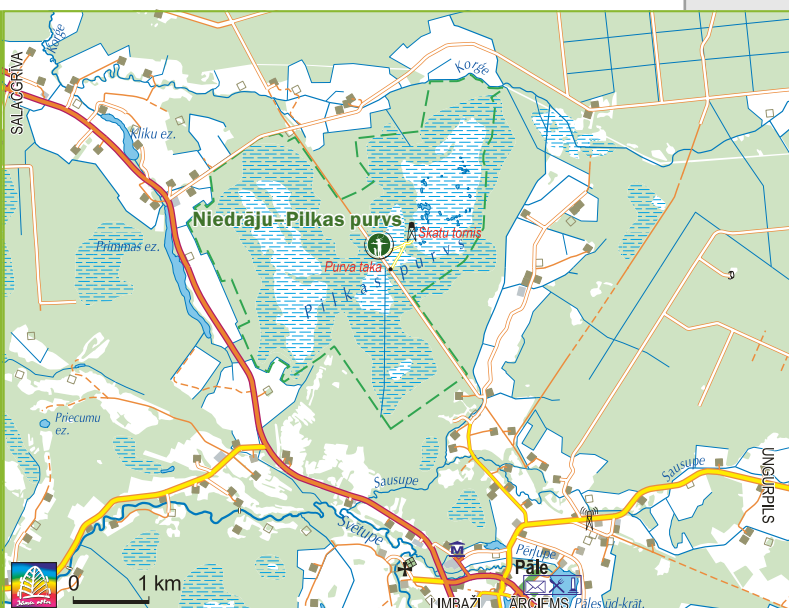
**Purva
burvja
apartamentos**

Niedrāju–Pilkas purvs

Pāles pagasts
Limbažu novads

Rīga – 115 km
Limbaži – 25 km
Salacgrīva – 25 km

Pāles pusē galvenās dabas bagātības ir meži, auglīgā zeme, kūdra, ūdens un purvi. Gleznainā lašupe Svētupe savā tikai 58 km garajā skrējienā redz gan purvainus plašumus, gan smilšakmens iežus, bet cauri senajai Vidzemes lībiešu apdzīvotajai vietai Pālei tā līkumo pa desmit metru dziļu gravu. Ainavu papildina Svētupes pieteka Pērlupe, uz kuras uzpludināti zivju dīķi, un Niedrāju–Pilkas purvs ar daudziem mazajiem ezeriņiem.

Pālē atradīsiet norādi, kas aicina apmeklēt Niedrāju–Pilkas purvu. Nav tālu, kādi pieci kilometri, arī nomaldīties nav iespējams – ik pagriezienā norāde. Beigu posmā ceļš ved pa bijušā Smiltenes–Valmieras–Ainažu šaursliežu dzelzceļa uzbērumu, kas Niedrāju–Pilkas purvu šķērso DA–ZR virzienā.

Kur sūnu sega saulē silst

Būsiet jau ievērojuši, ka purva brišana mūsdienās ne vienmēr nozīmē, ka jāmeklē garie gumijas zābaki. Arī Niedrāju–Pilkas purvu var izstaigāt sausām kājām, it īpaši pēc tam, kad 2011. gadā pēc deviņu gadu kalpošanas vecā apses dēļu laipa ir atjaunota vēl platāka un stabilāka. Nepilnu kilometru garā taka pa diviem radiāli vērstiem stariem ved uz purva salu, kurā pie nelieliem purva ezeriņiem uzbūvēta trīs metrus augsta skatu platforma.

Ir jau mazliet dīvaina sajūta, staigājot pa purvu, kas zilajām lāmu acīm šo pasauli skata jau septīto gadu tūkstoši.

Valsts nozīmes dabas liegums Niedrāju–Pilkas purvs atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā, tā ir Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija, kas iekļauta *Natura 2000* sarakstā.

Niedrāju–Pilkas purvs ir augtais (sūnu) purvs ar lāmu ezeriņiem. Grūti noticēt, ka zem kājām ir sešus metrus biezs kūdras slānis, bet spocīgās, pat cilvēka augumu nesasniegušās priedītes jau pārkāpušas simts gadu sliekšni. Raugoties smalkām krāsu niansēm bagātajā ainavā, apšaubāma šķiet atziņa, ka purva augu valsts

ir visai nabadzīga – tikai kādi 12–15 ziedaugi, jo sūnu purvos var izdzīvot tikai tādas sugas, kurām ir minimālas prasības pēc minerālvielām. Toties sfagnu sūnas savos audos spēj uzskūt 10–20 reižu vairāk ūdens, nekā tās sver sausā stāvoklī.

Un, protams, smaržo tvīkstošie, reibinoši noslēpumainie vaivariņi, pūkojas baltie spilvu kamoliņi, sārtos sānus briedina dzērvenes, mazliet tālāk tumst zilenes, sārti violeti zied virši, rasene mēģina notvert kādu izklaidīgu mušu, uz ciņiem satupuši ķērpji un savas spurainās galviņas pacēlušas mazas, spirtas un augtgrībošas priedītes.

Lai gan purvā parasti ir rēns un kluss, var dzirdēt, kā te kūšā dzīvība, kaut kur tālumā čaukst, čab un čivina. Purvs ir nozīmīga uzturēšanās un līgздоšanas vieta daudziem putniem – dzērvei, sudrabkajai, kajakam. Ja paveiksies, ieraudzīsiet arī melno stārķi, sējas zosi, ķīķi, mazo ērgli, rubeni, mežirbi, dzelteno tārtiņu vai trīspirkstu dzeni. Tikai pašu purva burvi neredz, tas ieaijā akačus ziemas miegā un sapņo par pavasari, kad viss plašums būs jāiekrāso rozā toņos.

Vēl jāapskata

- * Pāles novadpētniecības muzejs vecajā Kalnakrogā ir vienīgais muzejs Latvijā, kurā ir iespējams uzzināt ne tikai par Pāles un tās apkārtnes vēsturi un ievērojamākajiem novadniekiem (piemēram, rakstnieku un Dīkļu dziesmu svētku rīkotāju Juri Neikenu), bet arī par Vidzemes lībiešu sarežģītajiem likteņiem.
- * Pāles skola, kas tapusi pēc arhitekta Arnolda Čuišes projekta, ir viens no izcilākajiem 30. gadu skolu celtniecības paraugiem Latvijā.
- * Pāles evaņģēliski luteriskajā baznīcā atrodas izcilā latviešu gleznotāja Augusta Annusa altārglezna "Kristus svētī bērnu".
- * Drieliņu muižas parkā pagasta dižākais, 6,4 metrus resnais ozols.
- * Ārciema parks – rajona nozīmes dabas aizsardzības objekts, kurā aug 21 vietējo un 37 ievesto koku sugas.
- * Svētupes Lībiešu upurālas un to apkārtnes neparastie objekti (laivas veida akmens krāvumi, enerģētiskie akmeņi u. c.).

Kur vējš
spēlē uz **niedru**
stiebriem

Tīrumnieku purva taka

Rēzeknes novads
Nagļu pagasts

Rīga – 220 km
Lubāna – 20 km
Rēzekne – 30 km

Reibinošā Tīrumnieku purva taka

Nagļu–Īdeņas ceļa labajā pusē starp Lubānu un Orenīšu dīķiem klusi smaržo Tīrumnieku purvs ar tīro Tīrumnieku ezeriņu vidū. Uz šejieni cilvēki nāk pēc klusuma un ne ar ko citu nesalīdzināmajām purva smaržām. Spilvu pūkas vējš paguvis izdzēnāt, bet vaivariņu smarža iekērusies mazo priedīšu spurainajās skujās, ietinusies purva bērziņu lapās. Var jau noreibt arī no saldās zīleņu smaržas (šaipusē pat zīlenes sauc par reibenēm, bet tas visticamāk tāpēc, ka tās aug pārāk tuvu vaivariņiem).

Jūs varbūt raizējaties, ka purvu būs grūti izbrist. Arī par to ir padomāts, jo jau desmito gadu cauri purvam ved 800 metru gara dēļu laipa. Tiesa, arī pa to jālaiņo uzmanīgi, jo uz saulē sasīlušajiem takas dēļiem gozējas dzērvenes, sārtinot apaļos sānus. Turpat takas malā snauduļo rasene, gaidot, līdz kāds aizsaproņojies kukainis uzlidos uz lipīgajām lapiņām – tad pusdienas garantētas. Te indīgais velnarutks draudzīgi sadzīvo ar vērtīgo ārstniecības augu – purva vārnkāju, rozā ziediņiem uzziedējusi aizkavējusies andromeda ļauj iztēloties, cik skaisti ir purvā pavasarī, kad tas grimst rozā andromedu un dzērvenziņu mākonī.

Tīrais ezers

Purva vidū kā diendusā atļaidies Tīrumnieku ezeriņš, kurš savu nosaukumu nav guvis no tīrumiem, kuru te purvā nemaz nav, bet gan no vārda tīrs. Tīrumnieku ezera ūdenī var ne tikai peldēties, to droši var arī dzert, ne velti kādreiz vīri te ņēmuši ūdeni alus darīšanai.

Ezera ūdens atveldzē, pēc peldes mati kļūst mīksti un zīdaini, bet āda – samtaina un gluda. Labi gan, ka pie laipām izveidotas platformas, no kurām ienirt veldzējošajā ūdenī, jo ezera krasti ir slīkšņaini un grūti pieejami, taču arī ezermalas dūņas zinātāji izmanto – skaistumkopšanas procedūrām. Dzijums tūlīt pie krasta sasniedz trīs metrus, bet vidū dibens nemaz neesot sataustāms. Varbūt te kādreiz nokritis meteorīts? Zinātnieki gan nedod tiešu atbildi, taču hipotēzes ir dažādas.

Kad pēc dūņu vannas un peldes ezerā atpūtīsieties uz saulē sasīlušajiem koka soliēm, ieklausieties, kā vējš uz niedru stiebriem spēlē klusu šūpuļdziesmu savam mīļajam ezeram.

Purva princeses

Sārtvaigu skaistules, dzērvju ogas, sūnu ogas, latviešu antibiotikas, purva princeses – tādus apzīmējumus izpelnījušās mūsu pašu dzērvenes. Tiesa, jau sen pasaulē prata novērtēt dzērveņu vērtību. Senos laikos, dodoties garākā jūras braucienā, jūrnieki uzvēla uz klāja mucas ar dzērvenēm – lieliskus vitamīnus tālajām ceļam, bet indiāņiem bija tradīcija par izlīgšanas zīmi apēst sauju dzērveņu – un kara cirvis norakts.

Mēs arī zinām, ka dzērvenes ir labs palīgs cīņā pret dažādām kaitēm, tikai daži nezina kāpēc aizmirsuši, ka īsti vērtīgas ir tikai sarkanas, purvā nogatavojušās ogas, jo tajās ir paguvusi izveidoties antibakteriālā viela – hipūrskābe. Nelaikā lasītas un mājās nogatavinātas dzērvenes savu protestu izrāda ar rūgtuma piegāršu.

Konferenču un tūrisma centrs “Ezernieki” viesus sagaida ierastā omulībā. Vakarā pirms gulētiešanas vēl paredzama kārtīga izkarsēšanās pirtī, atsvaidzinoša pelde Salas ezerā un mirklis dīkas atpūtas pie kamīna. Tālruni: 26671421, 27840643, 26666090.

Saikne ar purviem

Par purviem un savu savu saistību ar tiem stāsta AS "Latvijas valsts meži" vides eksperts Uģis Bergmanis.

Purvi Liepājas pusē

Skolā gāju Liepājā, jau bērnībā mani interesēja putni. Šo interesi atbalstīja mans krusttēvs biologs un ornitologs Juris Bergmanis. Pirmajās dāvinātajās putnu grāmatās lasīju par putniem un vietām, kur tie dzīvo, tā uzzināju arī par purva putniem. Tos iepriekš nebiju redzējis, arī purvos nebiju bijis – Liepājas apkārtnē nav īpaši bagāta ar purviem. 1980. gadā tika uzsākts darbs pie pirmā Latvijas līgздоjošo putnu atlanta. Piekritu apsekot Liepājas rajonu, tā iepazīnos ar Dunikas tīreli, Nidas purvu un Brienamoz purvu, tur sāku apjaust purvu plašumus un to unikālo dabu, pirmo reizi ieraudzīju purva akačus un ezerus, kā arī purvam specifiskā putnu sugas – dzelteno tārtiņu un purva tilbīti. Šie novērojumi joprojām man saglabājušies spilgtā atmiņā un radīja noturīgu saikni ar purviem.

Ar krusttēvu Cenas tīrelī

Mans krusttēvs tolaik dzīvoja Olainē, netālu no viena no lielākajiem augstajiem purviem Latvijā – Cenas tīreļa. 1981. gadā piedalījās ekspedīcijā uz tīreļa nenorakto, centrālo daļu. Atceros, ka purva ezeru rajonā peldēju no salas uz salu un skaitīju dzērvi, sudrabkaiju, kajaku un meža pīļu līgzdas. Pieaugušie ornitologi krastā pierakstīja manus peldošos novērojumus. Studijas Bioloģijas fakultātē, iepazīšanās ar purvu milzi – Teiču purvu, darba vieta 29 gadus.

Teiču purvā

1981. gada pavasarī, studējot Bioloģijas fakultātē, maija brīvdienās, kopīgi ar vietējo ornitologu Juri Stalidzānu, trīs dienas pavadījām Teiču purvā – tas bija neaizmirstams piedzīvojums. Purvs visos virzienos pletās līdz apvārsnim, neskaitāmi purva ezeri un lāmas ar bagātīgu putnu faunu. Atceros, tajā ekspedīcijā vēl dzirdēju un redzēju riestojošas baltirbes, kas šobrīd no Latvijas faunas ir izzudušas. Nakšņojot pie ugunsкура, dzirdēju nostāstus par kādreiz purvā līgздоjošo lielo piekūnu un klinšu ērgli. Vienā no nakšņošanas vietām, sausā uzkalnā pie Vaboles ezera, salasījām murķeļus, vairākos ūdeņos nevārījām, joprojām esam dzīvi. Liktenīgi, taču gadu vēlāk Teiču purvā, 1982. gadā, tika nodibināts Teiču valsts rezervāts, kas kopš 1983. gada kļuva par manu darba vietu 29 gadu garumā.

Uģis Bergmanis

Lubāna purvu izpēte

Netālu no Teiču purva plešas lielie Lubāna mitrāja purvi un Pelečāres purvs, tos izbradāju krustu šķērsu. Tā turpinājās manas purvu izpētes gaitas, kuru laikā vairāk uzmanības veltīju ar purviem saistītajām dienas plēsīgo putnu sugām. Tur sāku būt maksīgās līgzdas klinšu, jūras un zivju ērgļiem, purviem pieguļošajos mežos skaitīju arī mazos ērgļus. Gadu gaitā tika uzkrāta informācija par šo sugu skaita dinamiku, pētījumi šobrīd tiek turpināti "Latvijas valsts mežu" finansētās ekomežu monitoringa programmas ietvaros.

Īsta atpūta dabā - nāc!

Atpūtas un tūrisma centrs "Spāre"

"Dumbri", Ģibuļu pagasts, Talsu novads, LV-3298
Tālrunis 26669099

Atpūtas un tūrisma centrs "Ezernieki"

"Ezernieki", Indrānu pagasts, Lubānas novads, LV-4830
Tālruņi 26671421, 27840643, 26666090

Kaņiera ezera laivu bāze

Lapmežciema pagasts, Engures novads, LV-3118
Tālrunis 29253514

Tērvetes dabas parks

Tērvetes sils, Tērvetes pagasts, Tērvetes novads, LV-3730
Tālrunis 63726212

Kalsnavas arborētums

Jaunkalsnava, Kalsnavas pagasts, Madonas novads, LV-4860
Tālruņi 64826568, 29233063, 27841099

Vijciema čiekurkalte

Mežmuiža, Vijciema pagasts, Valkas novads, LV-4733
Tālrunis 26478620

www.mammadaba.lv

www.latvia.travel